

Вонсович С. Г. Политический кризис как фактор транзита
Проанализированы сущность и весомые признаки
политического кризиса как фактора, что приводит к
политическому транзиту. Раскрыты отдельные причины и
особенности внешних и внутренних факторов политического
транзита в Украине. Обоснованы подходы к трактовке
понятия «кризис» представителями различных научных
школ.

Ключевые слова: политический кризис, политический транзит, политический конфликт, революционная ситуация, политическая катастрофа.

Vonsovich S. G. Political crisis as a factor in transit

The article deals with the nature and significant signs of political crisis as a factor which leads to political transit. In political transit crisis may be presented as an emergency situation like all kinds of natural and other man-made disasters. In case of parliamentary and government crises it comes to the crisis as an aggravation of a certain kind of a political conflict. Crisis phenomena are linked to the development of the system in a dialectical relationship with the category of functioning. Functioning is regarded as a state which provides integrity and viability of the system formation in relation to environment. Approaches to treating the terms «crisis» are grounded by various representatives of scientific schools. The following kinds of crises in the context of political transit are established: revolutionary situation; disjunctive crisis, which divide any system; conjunctive, which integrate it; political catastrophe as a type of crisis, which differs from others by the depth upheavals and relative suddenness of social time; government crisis, dealing with the conflict of legislative and executive branches of power; the parliamentary subtype of political crisis, determined by the struggle of fractions in the highest legislative organ; constitutional crisis, that is related to the lack of legitimacy or incapacity of key political and legal norms in society and national crisis, covering the entire socio-political system. The political crisis is characterized as a state in the development and functioning of the political system of society, its state power in particular. It is characterized by instability and misbalance of political institutions, reduction in controllability of all aspects of social life, the growth of social and political activity of people. Crises are caused by the stage structure.

Some reasons and peculiarities of external and internal factors of political transit in Ukraine are revealed. The reasons of transit in Ukraine may be caused by external and internal conditions which determine the course and content of political transit. Availability (or overcoming) economic, political, historical, cultural, language, religious, ideological splits refer to internal factors of political transit. Material, military and moral assistance / aid of «model countries», their interest in the success of the transit flow, favorable political conjuncture on the on the world stage refer to external factors.

Keywords: political crisis, political transit, political conflict, revolutionary situation, disjunctive crises, political catastrophe, conjunctive crises.

УДК 351.84

В. С. Голубчук

Київський національний університет ім. Тараса Шевченка

РЕФОРМУВАННЯ СИСТЕМИ СОЦІАЛЬНИХ СТАНДАРТІВ ТА ГАРАНТІЙ НА ОСНОВІ ЗАХІДНОЄВРОПЕЙСЬКОГО ДОСВІДУ

Досліджуються питання удосконалення вітчизняної системи державних соціальних стандартів і соціальних гарантій на основі західноєвропейського досвіду.

Ключові слова: соціальний захист, соціальні гарантії, соціальна політика, соціальний мінімум.

Україна зробила однозначний вибір на користь створення соціально орієнтованої ринкової економіки. Впровадження ефективних ринкових механізмів функціонування національної економіки в поєднанні із забезпеченням передбаченої Конституцією України соціальної орієнтації економіки вимагає впровадження

References

Celevich V., 1993 Narid, nacija, derzhava [People, nation, state], SMK «Nash chas» publ, Vinnicja.

Degtjarev A., 1998 Osnovy politicheskoy teorii [Foundations of Political Theory], Vysshaja shkola publ, M.

Engel's F., 1961 Proishozhdenie sem'i, chastnoj sobstvennosti i gosudarstva. V svjazi s issledovanijami L. Morgana [The Origin of the Family, Private Property and the State. In connection with investigations L. Morgan], Sochinenija: v 50t.

Jendrej Ch. F., 2000 Sravnitel'nyj analiz politicheskikh sistem. Jeffektivnost' osushhestvlenija politicheskogo kursa i social'nye preobrazovanija [Comparative analysis of political sistem. Effektivnost' implementation of policy and social transformation], Izdatel'skij dom «INFRA M», Izdatel'stvo «Ves' Mir» publ, M.

Lenin V. I., 1972b Pershe travnia i viina, Povne zibrannia tvoriv: u 50 t. [The first of May and the war], Vydavnytstvo politychnoi literatury Ukrainy, K.

Lenin V. I., 1972a Krakh II Internatsionalu, Povne zibrannia tvoriv: u 50 t. [The collapse of the International II], Vydavnytstvo politychnoi literatury Ukrainy, K.

Matsiievskiy Yu., 2008 Deiaki aspekty vyvchennia fenomena politychnoi kryzy u politychnykh doslidzhenniakh [Some aspects of the study of the phenomenon of the political crisis in political science], Politychnyi menedzhment [Political Management], №6, pp.16–23.

Politycheskaja jenciklopedija [Political Encyclopedia]: [V 2 t.], 2000, Mysl' publ, M.

Prigozhin A., 1994 Fenomen katastrofy (Dilemy krizisnogo upravlenija) [The phenomenon of the disaster (crisis management dilemma)], Obshhestvennye nauki i sovremennost' [Social Sciences and the present], №2, pp. 114–125.

Revoljucionnaja situacija v Rossii v seredine 19 veka [The revolutionary situation in Russia in the mid-19th century], 1978, Nauka publ, M.

Rogozjan O. V., 2006 Politicheskij krizis: analiz i tehnologii uregulirovanija (na primere Krasnodarskogo kraja) [Political crisis: analysis and resolution technology (for example, the Krasnodar Territory)], Avtoref. disert. Krasnodar.

Romaniuk A., 2004 Porivnialnyi analiz politychnykh system krain Zakhidnoi Yevropy: instytutsiinyi vymir [Comparative analysis of the political systems of the countries of Western Europe: the institutional dimension]. Triada plus publ, Lviv

Sergeev V. M., Sergeev K. V., 2003 Mehanizm jevoljucii politicheskoy struktury obshhestva : Social'nye ierarhii i social'nye seti [The mechanism of the evolution of the political structure of society: social hierarchy and social networks], Polis, №3, pp. 6–13.

Sorokin P. A., 1998 Obzor ciklicheskih koncepcij social'no-istoricheskogo processa [Overview of cyclic concepts of social – historical process], Sociologicheskie issledovanija [Sociological Research], №12, pp. 3–14.

Vasylenko V. O. 2005, Antykryzove upravlinnia pidprijemstvom : Navch. posibnyk [Crisis management: Studies. Manual], Tsentr navchalnoi literatury publ, K.

Vengerov A. B., 1993 Sinergetika i politika [Synergetics and policy], Obshhestvennye nauki i sovremennost' [Social Sciences and the present], №4, pp. 4–18.

Надійшла до редколегії 15.05.2013 р.

вітчизняної системи державних соціальних стандартів і соціальних гарантій на основі західноєвропейського досвіду.

Серед останніх публікацій на тему соціальних стандартів заслуговує уваги праця Н. П. Баранова, Т. В. Новікова «Соціальні стандарти та соціальні гарантії в системі соціальної політики України», де робиться спроба наукового визначення понять соціальних стандартів та соціальних гарантій. Публікація О. В. Пищуліної «Мінімальні соціальні стандарти як механізм вирішення основних соціальних проблем держави та критерії розрахунку соціальних послуг», розкриває проблему мінімальних соціальних стандартів. Проте актуальним залишається питання використання західноєвропейського досвіду в системі соціальних стандартів і соціальних гарантій.

Дослідження особливостей впровадження західноєвропейського досвіду соціальної політики в Україні є необхідним, щоб визначити позитиви досвіду, визначити переваги та недоліки процесу в Європі та Україні, порівняти умови та інструменти реалізації, дослідити ефективність механізмів реалізації, досконалість інститутів (суб'єктів) реалізації та наслідки за кризових умов глобалізації. Україна має вирішити питання: чи слід переносити досвід без власних підходів, чи вдалося реалізувати елементи досвіду, які виникли перешкоди та наслідки реалізації, взаємодії з зовнішніми партнерами, а також прийнятність для України соціальних моделей західноєвропейських країн.

Метою держави в реалізації успішної соціальної політики має стати формування суспільства, основою якого має стати середній клас. Першою задачею держави в цьому зв'язку повинна стати мотивація населення і податкова політика, спрямована також на чисельне збільшення середнього класу. Другою задачею держави має стати забезпечення гарантій у кризових економічних ситуаціях, коли механізми ринкової економіки не в змозі витримати криза. Третьою задачею має стати підтримка уразливих верств населення (інвалідів, матерів одинаків і багатодітних матерів) за рахунок державних дотацій. Проблемами соціальної політики України є: визначення шляху суттєвого підвищення вартості національної робочої сили; поєднання політики економічного зростання з активною і сильною соціальною політикою; підвищення платоспроможного попиту населення; посилення мотивації праці; зайнятість населення.

Проблеми можливо вирішити, використовуючи досвід західноєвропейських країн. Оскільки пріоритетними завданнями є досягнення консенсусу між національними моделями соціальної політики, європейських стандартів і вдосконалення координації взаємодії інститутів влади, уповноважених вирішувати проблеми соціальної сфери, – одна з першочергових задач (Ukraine in international relations ... 2012, p. 42) [1, с. 42]. Вивчення сучасних механізмів і процедур ухвалення рішень, що стосуються соціальної політики в країнах, дозволяє розглянути необхідні політичні аспекти інституціональних реформ при запровадженні єдиних стандартів соціальної політики. Функції держави розширилися за рахунок послуг населенню: забезпечення зайнятості, соціальний патронаж, формування життєвого середовища для інвалідів, реалізація програм реабілітації окремих соціальних груп, державні програми підтримки і створення необхідних життєвих умов для окремих категорій населення і регіонів.

Діяльність інституту соціальної політики в Україні

регулюють законодавчі та нормативно-правові акти: Конституція України: Гарантує право громадян на об'єднання (ст. 36), а також право на свободу думки і слова, вільне вираження своїх поглядів і переконань, право вільно збирати, зберігати, використовувати і поширювати інформацію в будь-якій формі (ст. 34), право збиратись мирно і проводити збори, мітинги, походи і демонстрації (ст. 39), свободу творчості та захист інтелектуальної власності (ст. 54): Цивільний Кодекс України: Передбачає можливість створення неприбуткової юридичної особи в таких організаційно-правових формах, як невідприємницьке товариство (членська організація) та установа (не членська організація); Закон України «Про благодійництво та благодійні організації»: визначає загальні засади благодійництва, забезпечує правове регулювання відносин у суспільстві, спрямованих на розвиток благодійної діяльності, утвердження гуманізму і милосердя, гарантує державну підтримку її учасникам, створює умови для діяльності благодійних організацій відповідно до законодавства України

Вдосконалення вітчизняної системи державних соціальних стандартів і соціальних гарантій здійснюється через нормативно-правову базу та приведення її у відповідність до європейських стандартів. В Україні правовідносини в цій сфері регулює низка нормативно-правових актів, зокрема Закони України «Про державні соціальні стандарти і державні соціальні гарантії», «Про прожитковий мінімум», «Про державну допомогу сім'ям з дітьми», «Про державну соціальну допомогу малозабезпеченим сім'ям», «Про державну соціальну допомогу особам, які не мають права на пенсію, та інвалідам», «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування», «Про соціальні послуги» (The political problems of modern Ukraine: an analytical report of the Institute of Political and Ethnic Studies 2012, p. 87) [2, с. 87].

В соціальній сфері стає питання: що брати за зразок, який потрібно досягти внаслідок модернізації? 74 % суспільного багатства розвинутих європейських країн складає людський капітал, фінансовий капітал вважається основною силою, що створює суспільне багатство. Правда, в Україні це, на жаль, лише 20 %. Без чітко організованих, керованих і висококваліфікованих людських ресурсів неможлива соціальна модернізація (Fedoruk 2012, p. 10) [3; с. 10].

Порівнюємо основні проблеми системи соціальних стандартів і соціальних гарантій в Україні та західноєвропейських країнах. Впровадження ефективних ринкових механізмів функціонування національної економіки в поєднанні із забезпеченням передбаченої Конституцією України соціальної орієнтації економіки вимагає впровадження якісно нових підходів до встановлення соціальних стандартів та нормативів.

Принципами формування сучасної системи державних соціальних стандартів і нормативів, яка створюється з метою забезпечення визначених Конституцією України соціальних прав та державних соціальних гарантій достатнього життєвого рівня для кожного громадянина, повинні стати: законодавче встановлення найважливіших державних соціальних стандартів і нормативів; забезпечення диференційованого за соціально-демографічними ознаками підходу до визначення нормативів; наукова обґрунтованість норм споживання; забезпечення прозорості та громадського контролю при їхньому визначенні та застосуванні; урахування вимог норм міжнародних договорів України у сфері соціального захисту і трудових відносин.

З метою забезпечення планомірної інтеграції України у європейське співтовариство та запровадження на території нашої держави європейських соціальних стандартів відповідно до ратифікованої Верховної Радою України Європейської соціальної хартії необхідно активізувати роботу з: удосконалення та приведення у відповідність із міжнародними нормами і стандартами національних соціальних стандартів, особливо тих, що стосуються питань оплати праці, пенсійного забезпечення, загальнообов'язкового державного соціального страхування, забезпечення соціальної допомоги сім'ям з дітьми та малозабезпеченим сім'ям; прискоренню державних соціальних стандартів та нормативів у сферах соціальної роботи з дітьми, молоддю та категоріями сімей, навчальними закладами, охорони здоров'я, житлово-комунального обслуговування, закладами культури, транспорту та зв'язку (Fedoruk 2012, p. 15) [3; с. 15].

Проте в Україні так і не було створено саме системи, тобто єдиної і внутрішньо несуперечливої структури законодавчих актів, які регулюють питання соціального захисту та соціальних стандартів в Україні. Певним чином це пояснюється специфікою самої системи соціального захисту, яка має доволі складну структуру і в якій необхідно виділяти такі основні елементи, як пенсійне забезпечення, заходи охорони здоров'я та освіти, соціальна допомога, соціальне страхування тощо. Крім цих причин недосконалості чинного соціального законодавства можна виділити й такий фактор, як відсутність його орієнтації на об'єктивні критерії – фактичний рівень можливостей економіки України та реальні потреби конкретної людини. За кількістю нормативних актів з питань соціального забезпечення Україна досягла рівня провідних європейських країн. Однак проблемою є якість українських законів. Про це свідчить те, що 90% законів – це доповнення і зміни до вже чинних законів та закони про ратифікацію міжнародних договорів. Необхідна системність і плановість у розвитку національного законодавства. Соціальне законодавство має відповідати загальному напрямку реформ, меті соціального, правового, політичного та економічного розвитку, а також мати більш високу якість законів та ступінь їх реалізації, більш досконалі дійові механізми їхнього забезпечення (Semigina 2003, p. 59) [4, с. 59].

Доцільно концептуально розширити саме поняття соціальних стандартів шляхом розробки та законодавчого затвердження цілісної системи соціальних стандартів, в якій прожитковий мінімум стане лише вихідною базою, на яку будуть нарошуватися інші, більш високі життєві стандарти для різних соціальних прошарків суспільства.

На відміну від соціального мінімуму, соціальний стандарт є гарантією високого рівня життя певної якості, який держава зобов'язується забезпечити громадянам у відповідні терміни: застосування соціальних стандартів дозволяє здійснити перехід від постатейного до подушного фінансування витрат на соціальні потреби, що дасть змогу значно підвищити ефективність використання коштів, які спрямовуються на соціальний розвиток; державні соціальні стандарти дають змогу обґрунтовано визначити розміри витрат бюджетів усіх рівнів та соціальних фондів на соціальний захист і соціальне забезпечення населення, а також утримання соціальної сфери; соціальні стандарти передбачають встановлення головних критеріїв якості послуг; формування чітких стандартів забезпечення послуг дозволяє значно коректніше оцінити фінансування

багатьох галузей та прискорити їх реформування; визначення можливості впровадження соціальних стандартів окреслює раціональні потреби й умови реалізації реформи адміністративно-територіального устрою країни, критерії утворення адміністративно-територіальної одиниці (існування повного набору бюджетних установ, що надають соціальні послуги, їхня завантаженість на рівні, передбаченому соціальними стандартами) (Shenderovs'ka 2009, p. 125) [5, с. 125].

Створюючи цілісну систему соціальних стандартів, необхідно вдосконалити методику визначення розміру прожиткового мінімуму та розміру мінімальної заробітної плати. Удосконалення методики визначення розміру прожиткового мінімуму для забезпечення максимальної відповідності цього стандарту реальній вартості споживчого кошика та послуг доцільно здійснити шляхом: перегляду структури нормативів для обрахування прожиткового мінімуму для усіх категорій населення з урахуванням сучасних умов життєдіяльності; перегляду співвідношення продовольчих і непродовольчих товарів у структурі прожиткового мінімуму відповідно до реальних показників витрат та з урахуванням потреб нормального відтворення людини; перегляду набору товарів і послуг, які входять до прожиткового мінімуму, у бік їхньої відповідності реальним сучасним умовам, життєвим потребам людини та медичним стандартам; коригування набору продуктів харчування та непродовольчих товарів і послуг, які входять у структуру прожиткового мінімуму, з урахуванням динаміки зміни середнього розміру сім'ї за відповідний період; врахування при розробці методики розрахунку прожиткового мінімуму регіональних відмінностей у формуванні.

В основу зазначення розміру мінімальної заробітної плати доцільно покласти соціальний стандарт нормального відтворення працівника. Мінімальна заробітна плата повинна перевищувати прожитковий мінімум щонайменш з коефіцієнтом 1,2 – 1,5 з метою охоплення обсягу ресурсів, необхідних для відтворення працівника та родини (The agenda of the EU-Ukraine Association as part of the preparation of the Association Agreement: Results communities. monitoring in the years 2010–2011, 2012) [6, с. 19].

Для забезпечення відповідності державних соціальних стандартів чинній нормативно-правовій базі та реальним соціально-економічним умовам, а також ситуації з забезпеченням соціальних послуг, їх потрібно регулярно переглядати і доповнювати відповідно до п. 5.1 Постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку розроблення та затвердження мінімальних державних стандартів якості соціальних послуг».

Для виконання змін до Закону України «Про прожитковий мінімум» щодо оприлюднення розрахунків фактичного розміру прожиткового мінімуму та відповідно до Закону України «Про інформацію» необхідно забезпечити інформаційну відкритість і прозорість моніторингу фактичного розміру прожиткового мінімуму шляхом широкого оприлюднення щомісячних результатів розрахунків такого розміру та забезпечення можливості коригування залежно від показників рівня життя в Україні.

Доцільно звернутися до світового досвіду стратегій соціального захисту. В економічно розвинених державах здійснюється по-перше, політика, спрямована на запобігання бідності, по-друге, політика пом'якшення наявної бідності за допомогою звуження, але не повного подолання. Надійною підставою для проведення

соціальної політики на початку перехідного періоду став економічно визначений прожитковий мінімум. Політика має відповісти на питання: наскільки слід скорочувати глибину бідності; чи потрібно допомагати всім соціальним групам однаковою мірою, чи має сенс зробити акцент на конкретних категоріях, таких як люди похилого віку, матері та діти молодшого віку; чи слід у проведенні даної політики зосереджуватися на конкретних нестатках, таких як харчування, охорона здоров'я та освіта. Традиційні методи підтримки сім'ї і боротьби з бідністю є недосконалими (Dikon, Hads, Stabs 1999, p. 23) [7, с. 23].

Виплати створюють негативні стимули так як для їх виплати необхідним є стягнення податків, так і тому, що вони не сприяють економічно ефективній поведінці людей; соціальна допомога, особливо в натуральному вираженні, пов'язана із високими адміністративними витратами, і відповідні органи зацікавлені в розширенні такого роду програм. Тому існує думка щодо боротьби з бідністю за допомогою грошових виплат. Заохочується споживчий вибір, полегшується функціонування ринку і знижуються адміністративні витрати.

Сформувалася позиція, що немає необхідності в спеціальній адміністративній структурі, яка відповідає за надання допомоги і пільг; замість цього виплату допомогою слід об'єднати із системою оподаткування доходів. Подібні варіанти від'ємного прибуткового податку (відомі також як варіанти «гарантованого мінімального доходу») працюють таким чином: кожен громадянин чи родина одержує від держави певний дохід (гарантований дохід), а тому вони виплачують податок з усього іншого доходу.

У країнах континентальної Європи є чітке розмежування соціального страхування, заснованого на зроблених раніше внесках, і соціальної допомоги, що надається з бюджетних коштів. Надання адресної соціальної допомоги в рамках боротьби з бідністю головним чином розглядається як підтримка певного рівня доходу. Запроваджується в законодавчому порядку, але її виконання і фінансування здійснюють місцеві органи влади, причому у посадової особи, що відповідає за конкретну заявку, практично немає свободи у прийнятті рішень саме на місцевому рівні. Проблеми адресної соціальної допомоги в Україні досліджують Л. І. Ільчук та О. О. Давидюк (Il'chuk, Davidjuk 2008, p. 6) [8, с. 6].

Основу соціальних програм у Німеччині складають грошова допомога та послуги, які фінансують переважно за рахунок внесків соціального страхування та місцевих податків. Складові системи соціальної допомоги: допомога при народженні дитини, адресна допомога безробітним, допомога сім'ям, допомога при довготерміновому догляді, допомога на прожиття (виплачують учасникам професійного навчання, перенавчання та реабілітаційних програм), допомога жертвам війни, муніципальна адресна допомога малозабезпеченим, допомога біженцям, спеціальна допомога тим, хто має функціональні обмеження, мешкає у стаціонарних закладах, допомога на отримання юридичної консультації тощо.

У Франції функціонує національна система допомоги (revenue minimum d'insertion), у рамках якої обмежується свобода дій чиновників і робиться акцент на повернення бідних у суспільство. Це досягається тим, що підтримка доходу ставиться в залежність від участі особи в програмах зазначеного «повернення». У більшості країн Західної Європи реалізуються варіанти політики,

спрямованої на запобігання бідності, однак підходи до боротьби з бідністю в них дуже різні.

Країни півдня Європи (Франція, Італія, Іспанія) надають соціальну допомогу лише в останні кілька років і в них – за винятком Франції – відсутні загальні програми для бідних. У Греції і Португалії, незважаючи на хронічну бідність, немає скільки-небудь значних програм соціальної допомоги. Унаслідок цього важлива роль належить місцевим організаціям, що надають допомогу, таким як церква та благодійні структури. Існуючі програми поділяють нужденних за категоріями, згідно з якими виділяються групи одержувачів соціальної допомоги, таких як люди похилого віку, що одержують незначну пенсію чи зовсім її не мають, інваліди.

Центр перспективних соціальних досліджень Мінпраці та НАН України проаналізував та визнав за необхідне заохочувати діяльність недержавних організацій. Поряд зі створенням сприятливого середовища держава може активно звертатися по допомогу в міжнародні неурядові й благодійні організації. Однак якщо враховувати можливості зловживань, то особливо важливим стає контроль якості. Таким чином, і традиційна добродійність, і діяльність нових неурядових організацій вимагають негайних змін у законодавчих і регулятивних положеннях. Окремою проблемою є поєднання централізованих і місцевих зусиль у фінансуванні й наданні соціальної допомоги. Для збільшення обсягу ресурсів, що спрямовується на надання адресної соціальної допомоги, надзвичайно важливими можуть стати місцеві ініціативи. Місцеві органи влади, благодійні й неурядові організації краще, ніж держава, здатні надавати деякі види адресної соціальної допомоги: вони знаходяться ближче до проблем, що виникають, і можуть застосовувати більш гнучкі, порівняно з центром, підходи. Безліч структур, що надають різні блага, можуть допомогти людям підібрати для себе найбільш придатні форми соціальної допомоги. Виплати в межах соціальної допомоги повинні мати адресний механізм (Social standards and social protection: the theoretical aspects, issues, global experience 2007, p. 33) [9, с. 33].

Серед сукупності причин основними є дві: перша – дефіцит держбюджету, друга – збільшення контингенту осіб, які претендують на отримання будь-яких послуг у пільговому режимі. З виникненням цих причин держава дедалі менше спроможна виконувати фінансові зобов'язання щодо відповідних категорій населення, а деякі пільги набувають статусу декларативних і виплати за ними не здійснюються.

Запровадження процедури оцінки нужденності забезпечить принцип адресності в наданні соціальної допомоги та дозволить уникнути такого явища, як соціальне утриманство.

Таким чином, реалізація всіх запропонованих вище заходів дасть змогу закласти основу для формування нової системи соціальних стандартів та соціальних гарантій, яка відповідатиме європейським і міжнародним вимогам та забезпечуватиме гідний рівень життя населення. При цьому її запровадження має передбачати поступові етапи досягнення цих стандартів протягом кількох років окремо для кожної категорії населення.

Аналіз документів із соціального забезпечення дає підстави для висновку, що в Україні в основному діє пасивно-розподільна система соціального забезпечення, домінує категоріальний принцип соціального захисту населення згідно з чинними законодавчими нормами. Запровадження процедури оцінки нужденності

забезпечить принцип адресності в наданні соціальної допомоги та дозволить уникнути такого явища, як соціальне утриманство.

Важливе значення для України має досвід Німеччини. Значний комплекс цілей і завдань, які стоять перед українським політикумом і владними структурами та пов'язаними німецькими урядами, значною мірою схожі. У даному сенсі досвід Німеччини щодо реалізації концепції соціалізації ринкового господарства є досить слушним і для нашої країни.

Бібліографічні посилання

1. Україна в міжнародних відносинах. Вип. 3: Предметно-тематична частина: К – О / [Алексієв Л. М. та ін. ; редкол.: М. М. Варварцев (відп. ред.) та ін.]. – 2012. – 314 с
2. Політичні проблеми сучасної України: аналіт. доп. ін-ту політ. і етнонац. дослідж. ім. І. Ф. Кураса НАН України / Нац. акад. наук України, Ін-т політ. і етнонац. дослідж. ім. І. Ф. Кураса ; [ред. кол.: Левенець Ю. А. (голова) та ін.]. – К. : ІПіЕНД ім. І. Ф. Кураса НАН України, 2012. – 599 с. : рис., табл.
3. Федорук А. М. Трансформація регіональної політики України в контексті євроінтеграційних процесів / А. М. Федорук – Донец. держ. ун-т упр. - Донецьк, 2012. – 225 с.
4. Семигіна Т. В. Соціальна політика у глобальному вимірі / Т. В. Семигіна – К.: «Пульсар», 2003. – 252 с.
5. Шендеровська А. В. Міжнародно-правові засади вступу України до ЄС / А. В. Шендеровська – Умань, Видавничо-поліграфічний центр. 2009.- 164 с.
6. Порядок денний асоціації Україна–ЄС як частина підготовки Угоди про асоціацію: результати громад. моніторингу у 2010–2011 рр. / Укр. незалеж. центр політ. дослідж. (УНЦПД), Ін-т екон. дослідж. та політ. консультацій, Центр політ.-прав. реформ ; за заг. ред. Юлії Тищенко. – К. : Агентство «Україна», 2012. – 108 с.
7. Дікон Б. Глобальна соціальна політика. Міжнародні організації й майбутнє соціального добробуту / Б. Дікон, М. Халс, П. Стабс – К.: Основи, 1999. – 347 с
8. Ільчук Л. І. Адресність соціальних допомог / Л. І. Ільчук, О. О. Давидюк // Вісн. пенсійного фонду України. – 2008. – № 5. – С. 5–8
9. Соціальні стандарти та соціальні гарантії: теоретичні аспекти, проблеми, світовий досвід. – К.: Центр перспективних соціальних досліджень Мінпраці та НАН України, 2007. – 320 с.

Голубчук В. С. Реформирование системы социальных стандартов и гарантий на основе западноевропейского опыта

Исследуются вопросы совершенствования отечественной системы государственных социальных стандартов и социальных гарантий на основе западноевропейского опыта.

Ключевые слова: социальная защита, социальные гарантии, УДК 353ББК 66.3 (4УКР)

Н. Голуб'як (Абрамчук)

Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника

СУТНІСТЬ ТА НАУКОВИЙ ФУНДАМЕНТ РЕГІОНАЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ

Узагальнено теоретичні засади регіональної політики. Автором розглядаються основні поняття політичної регіоналістики, тлумачення зазначених термінів вітчизняними науковцями та дослідниками європейських країн.

Ключові слова: регіон, регіональна політика, регіоналізація, регіональний розвиток, державна регіональна політика.

На сучасному етапі розвитку регіоналістики спостерігається підвищена увага до чіткого обґрунтування та поглиблення теоретичних засад реалізації регіональної політики. Напрацювання нових термінів та підходів спонукає до розгортання дискусії навколо регіональної проблематики. Адже від того, який зміст вкладається в поняття «регіон», «регіональний розвиток» і «регіональна політика», залежить оцінка інституційного забезпечення регіональної політики

социальный минимум, социальная политика.

Golubchuk V. S. Reform of social standards and guarantees system based on western experience

Investigating problems of improvement of the national system of state social standards and social protection based on Western experience.

Keywords: social security, social minimum, social security, social policy.

References

Dikon B., Hads M., Stabs P., 1999. Global'na social'na politika. Mizhnarodni organizacii j majbutne social'nogo dobrobutu [Global policies. International Organizations and the Future of Social Welfare], Osнови publ, K.

Fedoruk A. M., 2012. Transformacija regional'noi politiki Ukraini v konteksti evrointegracijnih procesiv [Transformation of the regional policy of Ukraine in the context of the European integration processes], Donec. derzh. un-t upr. publ, Donec'k.

Il'chuk L. I. Davidjuk O. O., 2008. Adresnist' social'nih dopomog [Targeting of social assistance], Visn. pensijnogo fondu Ukraini [Bulletin of the pension fund of Ukraine], № 5, pp. 5–8

Politichni problemi suchasnoi Ukraini: analit. dop. in-tu polit. i etnonac. doslidzh. im. I. F. Kurasa NAN Ukraini [The political problems of modern Ukraine: an analytical report of the Institute of Political and Ethnic Studies], 2012, IPIEND im. I. F. Kurasa NAN Ukraini publ, K.

Porjadok dennij asociacii Ukraina–ES jak chastina pidgotovki Ugodi pro asociaciju: rezul'tati gromad. monitoringu u 2010–2011 rr. [The agenda of the EU-Ukraine Association as part of the preparation of the Association Agreement: Results communities. monitoring in the years 2010–2011], 2012. Ukr. nezalezh. centr polit. doslidzh. (UNCPD), In-t ekon. doslidzh. ta polit. konsul'tacij, Centr polit.-prav. reform ; za zag. red. Julii Tishhenko [Ukrainian Center for Independent Political Research (UCFIPR), Institute of Economic Research and Policy Consulting, polit. center-right. reforms for the Society. Ed. Yulia Tishchenko], Agentstvo «Ukraina» publ, K.

Semigina T. V., 2003. Social'na politika u global'nomu vimiri [Social policy in the global dimension], «Pul'sari» publ, K.

Shenderovs'ka A. V., 2009. Mizhnarodno-pravovi zasadi vstupu Ukraini do ES [International legal framework of Ukraine's accession to the EU], Vidavnichno-poligrafichnij centr publ, Uman'.

Social'ni standarti ta social'ni garantii: teoretichni aspekti, problemi, svitovij dosvid [Social standards and social protection: the theoretical aspects, issues, global experience], 2007. Centr perspektivnih social'nih doslidzen' Minpraci ta NAN Ukraini [Advanced Social Research of Ministry of Labor and National Academy of Sciences of Ukraine], K.

Ukraina v mizhnarodnih vidnosinakh. Vip. 3: Predmetno-tematichna chastina: K – O [Ukraine in international relations: Subject-thematic part: K – O], 2012.

Надійшла до редколегії 11.05.2013 р.

та способи її вдосконалення. Враховуючи це, в статті намагаємося розв'язати такі завдання: проаналізувати основні наукові розробки регіональної політики та визначити перспективи дослідження; з'ясувати сутність та основні підходи до вивчення феномену регіональної політики; розкрити зміст та специфіку основних категорій політичної регіоналістики.

Науково-теоретичною базою слугуватимуть погляди вітчизняних вчених (Т. Берегой [1], О. Бородіна [2],